

KÖZGAZDÁSZ

a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

IX. EVFOLYAM, 13. SZÁM.

ARA: 30 FILLER

1967. SZEPTEMBER 9.

Tudományos ülésszak a Nagy Október évfordulójára

Már javában folyik a Nagy Októberi Szocialista Forradalom fél évszázados évfordulójának tiszteletére megrendezésre kerülő ünnepi tudományos ülésszak előkészítése. A konferencia programjának öss-

zeállításakor fő szempont az volt, hogy a témák a szocialista társadalmi rend építésének kérdésével foglalkozzanak, illetve a szovjet-magyar tudományos és gazdasági együttműködéssel, a Szovjet-

unió nemzetközi gazdasági szerepével.

A plenáris ülésen a szovjet hatalom gazdasági építőmunkájának 50 évéről, a két rendszer gazdasági versenyről és a népgazdasági tervezés és irányítás fejlődéséről lesznek előadások.

Az I. szekció azzal foglalkozik, milyen szerepe van a Szovjetunióknak a nemzetközi munkamegosztásban, hogyan alakultak a szovjet-magyar külkereskedelmi kapcsolatok és egyéb gazdaságpolitikai tényezők.

A gazdasági mechanizmus reformjának különböző elvi és gyakorlati közgazdasági kérdéseit dolgozza fel a II. szekció.

A III. szekció témája a vezetéselmélet, a vállalati vezetés elmélete és módszertana.

A IV. szekcióban szerepel a szocialista nemzet fogalmának néhány elvi kérdése, a szocialista államelmélet, a szovjet-magyar diplomáciai kapcsola-

tok alakulása, a nacionalizmus néhány gazdasági tényezője stb.

Végül az V. szekció előadásai a matematikai módszerek közgazdasági alkalmazásának köréből merítik témájukat.

Külföldi közgazdászok is bekapcsolódnak a tudományos ülésszak munkájába: egyetemünk meghívta a Szovjetunióban és más baráti országokban működő közgazdasági egyetemek, főiskolák képviselőit. Korreferensként egyetemünk oktatói mellett más intézményeknél dolgozó kutatókat, gyakorlati szakembereket szintén bevonnak a munkába.

A tudományos ülésszak anyagát a szervező bizottság önálló kötet formájában szeretné megjelentetni, ezzel is dokumentálva egyetemünk oktatóinak tudományos munkásságát, és érzékeltetve a szovjet forradalommal megindult szocialista fejlődés történelmi jelentőségét.

— F —

KÖSZÖNTŐ

Most, amikor az új tanév alkalmából lapunk szeretettel köszönti az egyetem valamennyi oktatóját, dolgozóját és hallgatóját, külön szeretnénk üdvözölni új rektorunkat, SZABÓ KALMAN elvtársat, a politikai gazdaságtan tanszék professzorát.

Személyében a felszabadulás utáni első marxista közgazdászok egyik legtehetségesebb, elismert képviselője került egyetemünk élére. Szegényparaszti családból származik, és teljesen saját erejéből végezte tanulmányait. A tanulás mellett 1945-től aktív részese volt a politikai, társadalmi mozgásnak, a szocialista társadalom megteremtésének. Részt vett a földosztásban, a diákmozgalmakban, vezető funkciót viselt a MADISZ-ban és a MEFESZ-ben, tagja volt az MKP-nak.

Szabó Kálmán elvtárs jelen volt egyetemünk születésénél, és a Műegyetem közgazdasági fakultásának hallgatójaként be is kapcsolódott az új, marxista közgazdaságtudományi egyetem megteremtésébe. (1948). Ahhoz az úttörő közgazdász-nemzedékhez tartozik, amely diákévei alatt nem csupán tanult, hanem segített létrehozni, kialakítani a marxista szemléletű közgazdasági tananyagokat. Szabó elvtárs, mint egyetemista először a tervgazdálkodási tanszékre került demonstrátornak, majd a politikai gazdaságtan tanszékre, ahol diplomájának megszerzése után, 1950-ben tanársegéd lett. Dolgozott a későbbiekben sok gyakorlati tapasztalatot adó külső munkakörökben is, így a Társadalmi Szemle szerkesztőségében, a pártközpontban, az Országos Tervhivatal távlati tervezési főosztályán. Munkássága 1957-től fonódik össze ismét egyetemünk életével. 1959-ben szerzi meg a közgazdaságtudományok kandidátusa tudományos fokozatot, 1963-ban kinevezik egyetemi tanárrá, 1961-65 között pedig a tudományos rektorhelyettesi funkciót tölti be. Hosszsan lehetne sorolni milyen feladatokat végez ma is az ország közgazdasági szervezeteiben és a közgazdasági oktatásban. Közéleti szereplése mellett nevét elsősorban két jelentős könyve tette széles körben ismertté: „A szocialista tervezés elméleti kérdései” című munkájával éppúgy termékeny tudományos viták sorát indította meg, mint „A szocialista termelés alapvonásai” című könyvének megjelentetésével.

Rektorunk ünnepélyes beiktatása alkalmából kívánjuk, hogy új funkciójában dolgozzék sikerral, érjen el nagyszerű eredményeket a közgazdász-képzés és a közgazdaságtudomány javára.

Kinevezések

A művelődésügyi miniszter 1967. augusztus 1-i hatállyal egyetemi tanári és egyetemi docensi kinevezéseket adományozott oktatóinknak. Külső szakembereknek pedig, akik részt vesznek egyetemünk oktatómunkájában, címzetes egyetemi tanári és docensi kinevezést adott. Az előléptetéshez gratulálunk, és mindenkinek jó munkát kívánunk.

Egyetemi tanárok:

Csizmadia Ernő, a mezőgazdaság gazdaságtana tanszéken, **Erdős Tibor**, a politikai gazdaságtan tanszéken és **Kiss Artúr**, a filozófia tanszéken.

Egyetemi docensek:

Gyenge Zoltán (világgazdasági), **Matejka Március** (gazdaságtörténelem), **Mihalik István** (politikai gazdaságtan), **Nagy Vilmosné** (nyelvi tanszék), **Páli Lászlóné** (pénzügyi), **Polgár Sándor** (belkereskedelmi), **Sütő Ottó** (nemzetközi), **Sziklai Sándorné** (tudományos szocializmus), **Wiesel Iván** (külkereskedelmi tanszék).

Megbízott egyetemi docensek:

Solymár Károly (belkereskedelmi) és **Tóth Ferenc** (számítási tanszék).

Címzetes egyetemi tanár:

Hegedüs András, az MTA Szociológiai Kutatócsoportjának igazgatója.

Címzetes egyetemi docensek:

Boltizár Pál, a Malom- és Mezőgazdasági Intézet igazgatója, **Cserny Ferenc**, a Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet igazgatója, **Fekete Győr László**, a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság osztályvezetője, **Garamvölgyi Károly** pénzügyminiszter-helyettes, **Hoch Róbert**, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének tudományos főmunkatársa, **Huszár István**, a KSH elnökhelyettese, **Kozma Ferenc**, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének tudományos munkatársa, **Közegi László**, az Országos Tervhivatal osztályvezetője, **László János**, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének tudományos főmunkatársa, **Ságvári Ágnes**, az MTA Történettudományi Intézetének tudományos főmunkatársa, **Tatár József**, a Pamutnyomóipari Vállalat vezérigazgató-helyettese és **Ziermann Margit**, az MTA Matematikai Kutatóintézetének tudományos munkatársa.

KITŰNŐ TANULÓINK

Általános elméleti szak: Romhányi Ágnes I. évf.; Spitzer György, Tarafás Imre II. évf.; Bauer Tamás, Laki Mihály III. évf.; Makó Csaba, Schubert Iona, Bekker Zsuzsanna, Berde Mária, Gáspár Lujza, Sármezei Judit, Simán László, Soós Károly Attila, Héthy Lajos, Ortutay Gyula, Sólyom Antal, Szalay Zsolt, Szász József, Széles Adolf IV. évf.

Nemzetközi szak: Udvarhelyi László, Gubcsi Lajos I. évf.; Andics Jenő, Tardos Róbert, Betlen János, Füredi Judit, Várnai István II. évf.; Belák Júlia, Bolgár György, Csejtei István, Lipovecz Iván III. évf.

Terv-matematika szak: Nováky Erzsébet II. évf.; Sebesztha Mária III. évf.; Kupa Ildikó, Tüzes Klára, Krekó Béla, Sólyom Csaba, Szilágyi Mária IV. évf.

Pénzügyi szak: Maksay Hajnalka, Silló Katalin III. évf.; Csikós Nagy Katalin, Kapitány

Sarolta, Mezősi Tibor, Balogh Klára, Lotz Mária IV. évf.

Tanári szakok: Csabina Ildikó, Fecskó Margit, Harmat Zsigmond, Jelencsity Mária, Odor Mária, Szombati Katalin, Barnavölgyi Márta „A” V. évf.; Mándik Iona, Mándik Mária, Varga Márta, Dóka Ágnes; „B” III. évf.; Berta Márta, Komáromy Emese, Benkey Aliz, Szesztai Katalin „B” IV. évf.; Farkas Margit, Galambos Irén, Jakubik Judit, Rabóczky Mária, Revák Éva, Takács Katalin, Vladár Ferenc, Czink Irma „B” V. évf.; Uri Aranka, Venczel Zsuzsanna „C” II. évf.

Ipar szak: Balassy Béla I. évf.; Maksay Gyöngyi II. évf.; Gálík Mihály III. évf.

Közlekedési szak: Daróczy Etelka, Horváth Judit I. évf.; Grófcsik Erika, Makara Péter III. évf.; Takács Iona, Kozman Béla, Katona Emil IV. évf.

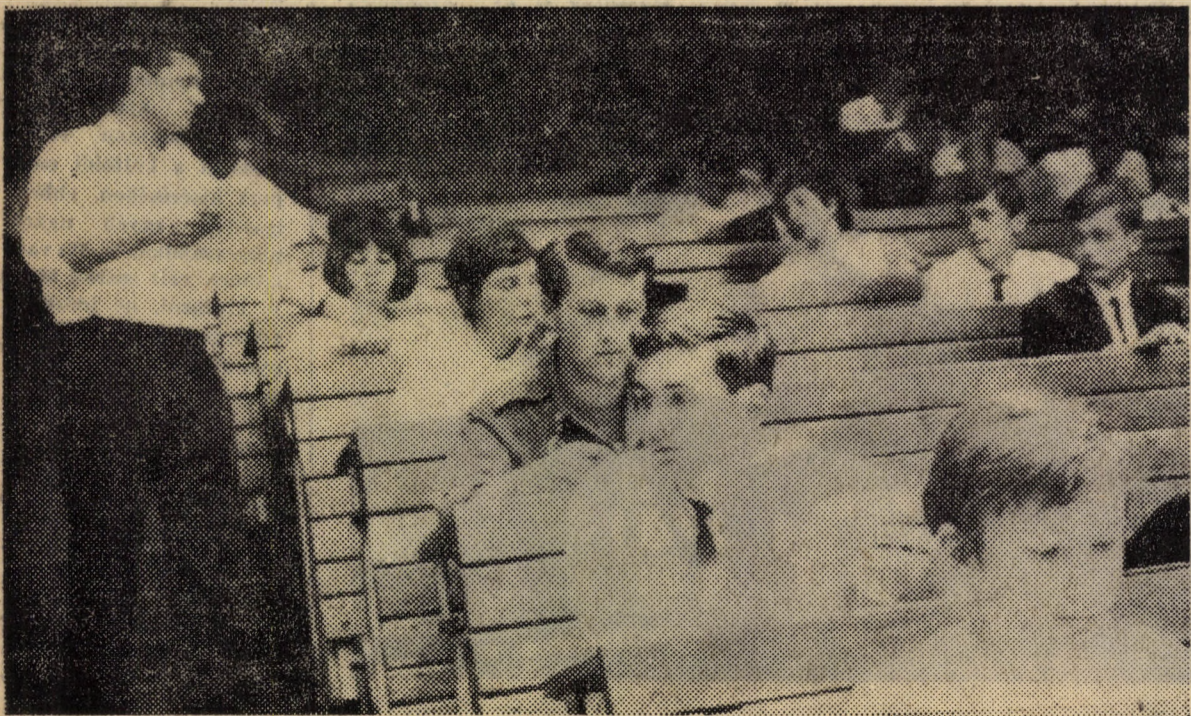
Belkereskedelmi szak: Rónai Ildikó IV. évf.

Vörösdiplomások

Az idén végzett fiatal közgazdászok közül egyetemi tanulmányaik során mindössze nyolcan értek el olyan eredményt, melyért kitüntetéses diplomát kaphatnak. A vörös borítású oklevelet a tanévnyitó alkalmával ünnepélyes keretek között veszi át Bekker Zsuzsanna (általános), Farkas Margit (tanári „B”), Hunyadi László (terv-matematika) Soós Károly Attila (általános), Szántó Zsuzsanna (általános), Szalay Zsolt (nemzetközi), Széles Adolf (nemzetközi), és Györfy László (közlekedési szakon végzett közgazdász).

EZ AZ A HELY, MELYEN ANNYISZOR...

(Fotó: Kádár)

Az elsőévesek további egyetemi szereplésük főpróbájának tekinthetik a felvételit. Az írásbeli vizsga a zárthelyi hangulatával ismertette meg őket...

...a szóbelit megelőző kollektív várakozás izgalma pedig az előttük álló 50-60 vizsga nélkülözhető, de általában mégis meglevő kellemetlen nyitányából ad izelítőt

Hozzászólás egy sajtóvitához

A KISZ-kongresszus zárónapján jelent meg az Élet és Irodalomban Veszprémi Miklós *At akarjátok-e alakítani a világot?* című cikke. A cikk „az új iránti fogékonyságot, a megszokottságtól való erendő idegenkedést, a kendőzetlen igazság iránti őszinte és — szerencsére! — makacs ragaszkodást”, az „elmentmondás beszűkítését”, lényegében tehát a fiatalos, kommunista szellemet, a kezdeményező, elvtársi légkört kérte számon a KISZ-től. Veszprémi Miklós szerint ugyanis csak egy ilyen légkör ébresztheti fel és szilárdíthatja meg a fiatalokban „a legnagyobb értékű érzések egyikét: szükség van rá!” Úgy tűnik, Veszprémi Miklós aggodalommal tekint az ifjúsági szövetségre, mert a KISZ „nem ritkán”, „túl sok helyen” nem felel meg ezeknek a követelményeknek. (Élet és Irodalom, 26. szám.)

A Magyar Ifjúság követező számában a KISZ-t védelmébe vevő válasz jelent meg, Kocsis Éva tollából. A cikk lényege: „tudom népszerűbb a nemet kimondani, mint az igent, mégis az utóbbit választom, mert ezt tartom igaznak.”

Nagyon örülünk, hogy ezúttal országos lapokban is vita indult az ifjúsági szövetség egyes problémáiról, olyan problémákról, melyek foglalkoztatnak minden fiatalot, aki maga is részese volt a „küzdésemnek, szakadatlan kísérletezésnek, hogy a KISZ egyre jobban betölthesse hivatalát”, tehát bennünket is. Szeretnénk néhány gondolatot hozzátenni ehhez a vitához. Észrevételeinket arra a körre korlátozzuk, amellyel Veszprémi Miklós cikke foglalkozott: a KISZ szellemének, légkörének problémáira. Nem hisszük ugyanis, hogy követnünk kellene Kocsis Évát, amikor is az e kérdés-csoporttal kapcsolatban felvetett problémák elöl úgy igyekszik kitérni, hogy a KISZ tüz esztendőjének taghadatlan eredményeit sorolja fel. Az eredmények ugyanis a KISZ javára, de nem a KISZ-ben uralkodó légkör javára írhatók.

Mi jellemzi ezt a légkört? Kocsis Éva szerint népszerűbb a nemet kimondani. Ez részben igaz: a KISZ-tagság széles körében valóban ez a helyzet. De ez csak reakció: reakciója annak, hogy az ifjúsági szövetség apparátusában, a különböző szintű vezető szervekben éppenséggel az igen az egyeduralgó. Ha egy KISZ-funkcionáriusnak választania kell, hogy mivel dolgozik együtt szívesebben: azzal-e, aki mindig minden

utasítást szó nélkül teljesít, vagy azzal, aki mindig vitatkozik, kritizál, és elvárja, hogy érvekkel győzzék meg, többnyire a fejből jött jánost fogja választani. Kevesebb időt, energiát követel az ilyen munkatárs: no meg azt is tudja mindenki, hogy az ilyen nemet továbbítani kellene felfelé.

A dologban az a különösen érdekes, hogy vezetőink többsége nemcsak felfelé, de lefelé sem mond szívesen nemet. Úgy érzi, ez is jelenthet számára kellemetlen pillanatokat. Funkcionáriusaink általában minden munkatársukkal igyekeznek „jóban lenni”, bár ez csak dzsentrifikorbiál ránkmaradt felebaráti kapcsolatot jelent. Ritkaság-számba megy nálunk a szenvedélyes bíráló (különösen a megbírált elvtárs jelenlétében) — de ennek megfelelően az igazi elvtársi kapcsolatot is ritkán találja.

Tehetséges, ötletes vezetőink persze bőven vannak. Általában úgy oldják meg dilemmájukat, hogy igyekeznek minden utasítást formailag hibátlanul teljesíteni, „jól adminisztrálni magukat” felfelé, nem ártják bele magukat országos dolgokba, és azután maradék energiájukat arra fordítják, hogy saját elképzeléseiket, saját hatáskörükben, szinte titokban igyekezzenek megvalósítani.

Természetesen a minden irányú jó kapcsolatokat csak úgy lehet fenntartani, ha az ember nem ragaszkodik ahhoz, hogy mindig ugyanazt mondja. Az apparátusban hamar megtanuljuk, mikor mi a „politikus”, mit hogyan kell „csomagolni”. Vezetőink többnyire mást mondanak nagyobb fórumon, és mást népszerűsítő, „magánjellegű” beszélgetésen.

S itt mindjárt elérkeztünk a „demokratikus fórumok” kérdéséhez. Ezek munkája a KISZ-ben többnyire formális. Jöcskán tapasztalhattuk ezt az elmúlt hónapok során, a különböző szintű küldöttértekezleteken, és magán a kongresszuson is. A fő problémát az a — Veszprémi Miklós által helyesen bíráló — szemlélet okozza, hogy „a kételyeket és problémákat szűk körben, bizalmasan kell elmondani, akkor is fölöttébb tapintatosan”. Beszámolóink általában az eredményekre, sikerekre, és különös előszeretettel a vitathatatlán számokra, adatokra koncentrálnak: a mögöttük álló tartalom, pozitívumok és negatívumok nyílt feltáráására és elemzésére viszont annál ritkábban kerül sor. Kocsis Éva cikke felröptette Veszprémi Miklós-nak, hogy egyetlen példát ho-

zott fel állításainak igazolására. Nos, a kongresszus, mely az egész ország szemellettára zajlott le, jó példáját adta ennek. A kongresszusi vita nem vita volt, hanem lényegében „egymástól független monológok sorozata”, melyben „ki-ki elmondja a magáét, felolvassa előregyártott felszólalását, anélkül, hogy — helyeslően vagy vitatkozva — reagálna a többiek álláspontjára.” (Sánta Ilona cikke a Társadalmi Szemle júniusi számában.) Nem a budapesti küldöttértekezlet volt az egyetlen hely, ahol hűvös fogadtatásban részesült az ünneprontó felszólaló. (Érdekes, Veszprémi csak meglepetést ír, de Kocsis Éva akaratlanul is kibőki, hogy hűvös volt a fogadtatás.) Az ELTE Természettudományi Karának küldöttértekezletén éppúgy, mint az Egyetemi és Főiskolai Hallgatók I. Országos Konferenciáján nehéz helyzetbe került az ünneprontó felszólaló. S amikor az utóbbin az egyik funkcionárius-hozzászóló (Kocsis Éva cikkéhez hasonlóan a sikerek halmazát sorakoztatva fel) „méltyó válaszában” részesejtette a renyedséget, befejezésül azt mondta: „Eredményeinkről szoltam. Ez nem azt jelenti, mintha a problémákat nem látanánk. De azokról talán majd máskor.” Feltehetően nem nyílt fórumon, hanem népszerűsítő, bizalmasan...

Miért hiánycikk az elvtársi

vita? Egyrészt nyilván a vita tárgyát képező beszámoló, írásos anyagok a luda-sok ebben: többnyire adatokat, tényeket tartalmaznak, (amin nincs mit vitálni,) és nem elemzést, állásfoglalást. A fő probléma azonban a küldöttértekezletek, választott szervek összetétele. Tanácskozásaink általában függetlenített vezetők tanácskozásai; a magas szintű választott szervek többségben vannak a függetlenített funkcionáriusok. (Nem sokat változtat ezen az, hogy időről időre fellép egy-egy tapasztalatlan fiatal, aki panaszok özönét zúdítja az egybegyűltekre, szintén az elemzés igénye nélkül.) Függetlenített vezetőink ugyanis nem érzik feladatuknak, hogy kritikák észrevételeiket e fórumokon tegyék meg; sokan úgy gondolják, hogy funkciójuk olyan nagy súlyt ad álláspontjuknak, hogy abba nem kerülhet bíráló, mert akkor mi is történhetne...

Összefoglalva tehát: az elmondottak eléggé alátámasztják Veszprémi Miklós-nak azt az álláspontját, hogy a KISZ-ben ma uralkodó légkör nem nevel eléggé az önálló politikai állásfoglalásra. Csak ennek lehet a következménye, hogy a magasabb szintű küldöttértekezletekre és a kongresszusra döntő többségben olyan ifjúsági vezetők mennek el, akik

vagy még nem jutottak el a bátor politikai kiálláshoz — vagy már túljutottak rajta.

A KISZ légköréről, szelleméről mondtak igazolásra álljon itt még egy bizonyíték. Nemrég egy felmérés során kiderült, hogy azoknak a fiataloknak, akik a középiskolában KISZ-funkciót, méghozzá magas szintű KISZ-funkciót viseltek, és így jól megismerhették a KISZ légkört, jelentős része az egyetemen nem törekszik arra, hogy újra bekapcsolódjon a KISZ-munkába. Kiderült, hogy felső KISZ-szervek munkájának, stílusának megismerése nem közelebb hozta, hanem eltávolította őket a KISZ-munkától. Ez a tény súlyos helyzetet tükröz!

S hasonlóképpen ezt a súlyos helyzetet — amikor a KISZ-ben szinte ismeretlen a szenvedélyes kritika és önkritika — tükrözi az is, hogy a KISZ problémáival kritikus foglalkozó cikkek nem az ifjúsági sajtóban, hanem egy irodalmi lapban kellett megjelennie. A Magyar Ifjúságot pedig ez nem arra ösztönözte, hogy maga is elemző cikket jelentessen meg, vitát indítson a felvetett kérdésekről, hanem arra, hogy még Veszprémi-nél is egyoldalúbb cikkekben próbálja lezárni a kérdést. Amikor pedig e cikk írói elküldték hozzászólásukat a Magyar Ifjúságnak, a lap nem is reagált rá.

László — Laki — Bauer

Másként is lehetne!

Harmadik egyetemi évüket követően hallgatóink hethetes szakmai termelési gyakorlaton vesznek részt, hogy némi betekintést nyerjenek a gyakorlati közgazdasági munkába. A külföldön töltött szakmai gyakorlatok ennek a célnak elvileg szintén nagyon jól megfelelnek. Kedvező esetben a külföldön eltöltött gyakorlat sokat hasznosabbnak bizonyulhat, mint a hazai, mert más országok körülményei között ismerhetnek meg hasonló közgazdasági problémákat és azok megoldását. A harmadik évet befejező egyetemi hallgatók többsége rendelkezik annyi közgazdasági áttekintéssel, hogy önálló véleményt alkossanak és összehasonlítsa a hazai és a külföldi módszereket. A külföldi üzemi gyakorlat célja emellett általában a közgazdasági látókör bővítése, nemzetközi tapasztalatok szerzése és bizonyos fokig a nyelvgyakorlás is. Nyilvánvaló azonban, hogy a gyakorlat csak akkor teljesíti feladatát, ha a hallgatók szakjuknak és specializálásuknak megfelelő partnerekkel találkoznak.

Az idén Lengyelországban járt csoport tagjai elméleti és nemzetközi szakos hallgatók voltak. A politikai gazdaságtan tanszék elgondolása az volt, hogy a hallgatók a wroclawi közgazdasági egyetem politikai gazdaságtan tanszékének szakmailag illetékes oktatóival, munkatársaival foglalkozzanak konzultációk megvalósítására. Arra is számítottak, hogy a lengyel közgazdászok sok új elemmel fogják gazdagítani a különböző témákhoz eddig összegyűjtött anyagot. Ezzel szemben mi történt? Az, hogy a wroclawi egyetemen a csoport senkivel sem találkozott hivatalos konzultációk. A szakmai gyakorlat abból állt, hogy meglátogattak két gyárat, összesen négy alkalommal és ennek kapcsán részt vettek két, végtelenül nehézkes konzultáción a WFUM-nevű szerszámgépgyár pénzügyi osztályának vezetőjével, valamint a külkereskedelmi osztály képviselőjével.

A csoport tagjaiban — érthetően — az a vélemény alakult ki, hogy ezt a gyakorlatot lengyel barátaink nem készítették elő megfelelően. „Miután ezt felfedeztük (nem kellett hozzá több három napnál), mi sem erőltettük túlzottan a dolgot, mi sem vagyunk tehát anygálok. Ha azonban teljesítik azokat a kéréseket, amelyek a szerződésben előre megküldött a politikai gazdaságtan tanszék Wroclawba, feltehetően nem lett volna ilyen probléma.”

A lengyelországi gyakorlat tehát nem töltötte be feladatát. Nem azért, mert egy külföldi gyakorlat már önmagában sem lehet hasznos (szakmai szempontból), hanem mert a fogadó fél ebben az esetben nem állt feladata magaslatán. Sommásan összefoglalva, nem azt kaptuk, amit vártunk.

A jövőre nézve azonban le kell vonni a következtetést, jobban kell megválasztani a partner-egyetemet, határozottabban kell közölni feltételeinket, kívánságainkat és azokhoz ragaszkodjunk is. L. P.

Üröm az örömben

Örvendetesen továbbfejlődtek ezen a nyáron a külföldi termelési gyakorlatok. Egy sor baráti országban jártak hallgatóink, megismerkedtek a testvéregyetemekkel, az országgal, az emberekkel, érdekes beszélgetésekre, találkozókra nyílt módjuk, sőt olykor még szakmailag is profitáltak egy keveset. Nyelvgyakorlásra pedig még a cserecsoportok itt-tartózkodása is módot adott.

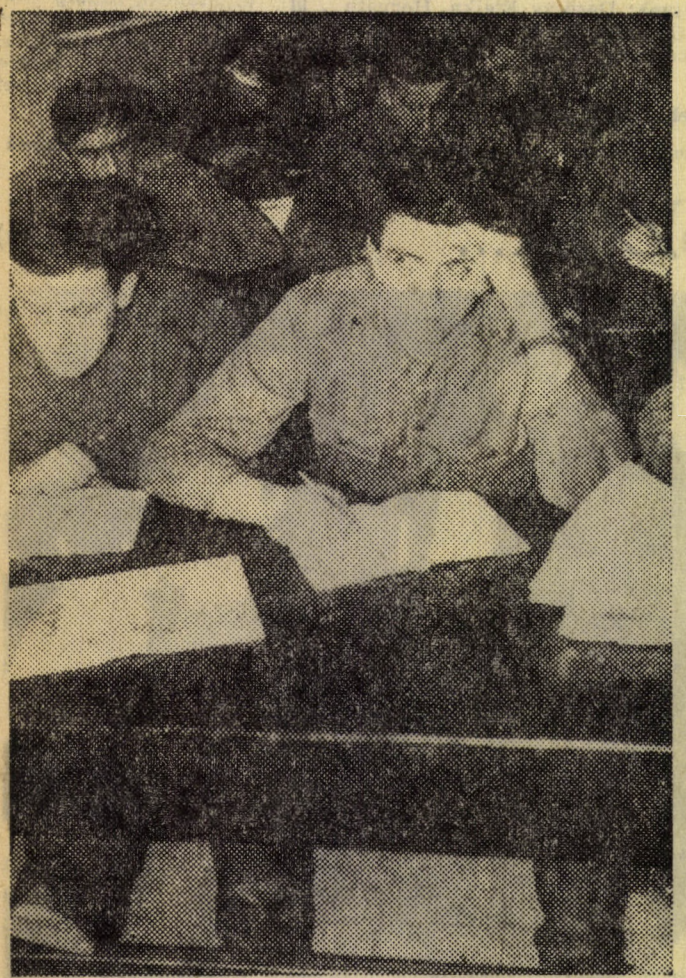
Persze, nincs öröm üröm nélkül. A gyakorlat szervezése során minden jelentkező figyelmét felhívták arra, hogy természetesen részt kell vennie a cserecsoportok itteni tartózkodásának megszervezésében és lebonyolításában.

A külföldi gyakorlatok részvevőinek többsége igyekezett is minden tőle telhető megtenni azért, hogy minél tartalmasabbá, érdekesebbé, kellemesebbé tegye azoknak a külföldi fiataloknak az itt-tartózkodását, akik odakint miniket kalauzolták. Ez, persze fölöttébb farszító időtöltés volt, ami nem lenne baj, hiszen ezt minden jelentkező vállalta. De, sajnos, különösen farszítóvá, kimerítővé tette az, hogy néhányan jobbnak látták, ha hasznosabb, kényelmesebb dolgokkal töltik idejüket, és vagy egyáltalán nem, vagy aránytalanul kis mértékben vettek részt a vendégcsoport ellátásában.

Hallgatóink külföldi gyakorlatát az egyetem anyagilag igen jelentős mértékben támogatta, s a diákoknak többnyire neveltségesen alacsony összeggel kellett hozzájárulni. Pedig nem elsősorban rossz szociális helyzetű hallgatókból kerültek ki a kiutazók. Felmerül a kérdés: indokolt-e, nem igazságtalan-e, hogy egyetemünk ne szervezze és anyagiilag támogassa azok külföldi utazását — mely legalább fele részben nyaralásnak tekinthető —, akik nem veszik ki részüket a vele járó teherből. Azt hiszem, nem.

Helyesebb lenne, ha a jövőben szigorúan csak azok vehetnének részt a külföldi gyakorlaton, akik arányosan részt vesznek a külföldi csoport kísérésében, ehhez igazítva egyéb nyári programjait is. Ha valakinek volt szabad ideje kiutazni, ne időztesse esetleges másik külföldi nyaralását a kisérendő csoport itt-tartózkodásának idejére! S ha valaki mégsem tudna részt venni a kalauzolásban, de már részt vett a kinti gyakorlaton, legalább a kedvezményekben ne részesüljön: szíveskedjék megtéríteni az egyetem által nyújtott támogatást.

B. T.

Itt még mint katonák a matematika konzultációt figyelmesen jegyzetelik, de az egyetem padjaiban vajon csökken vagy növekszik ez a szorgalom?

Nulladik évfolyam

Mint ismeretes, a fiúhallgatók közül egyetemi tanulmányaiknak megkezdése előtt legtöbbször egyéves katonai szolgálatot teljesítenek néphadseregünkben. Egyetemünk vezetősége az idén sem feledkezik meg a „nulladik” évfolyamról, az előfelvételt katonákról. A korábbi évekhez hasonlóan, a most szeptemberben bevonulókat is rendszere-

sen meglátogatják majd oktatóink, s előadásokat, konzultációkat tartanak számukra matematikából, orosz nyelvből és előreláthatóan politikai gazdaságtanból is.

Az elmúlt év tapasztalatai megmutatták a konzultációk fontosságát, szükségességét. A katonák örömmel fogadták, hiszen bizonyos mértékig már előre megismerhették az egye-

temi követelményeket, „nem jöttek ki a gyakorlatból”, felújították korábbi ismereteiket, sőt újjakal is gazdagodtak. Jórészt ezeknek az előadásoknak köszönhetően a korábbi évek előfelvételi, hogy későbbi eredményeik nem maradtak el az „azonnalra” felvételétől.

— kurtán —

A könyvtár olvasótermében egy év után „főállásban” folytathatják a tanulást

(Foto: Kádár)

Tragikus nyári eseményről kell lapunkban utólag megemlékezni. Nagy Károly elvtárs, a politikai gazdaságtan tanszék oktatója szívvel-lelél következtében a Balatonban vesztette életét. Halálát megrendülten fogadták kollégái és mindazok, akik ismerték őt. A tanszék nevében Barla Szabó Ödön elvtárs mondott temetési búcsúbeszédet. Ennek néhány részletét idézzük most Nagy Károly elvtárs emlékének tiszteletére.

„A vidéki szegénység mélyéről jött és a tudomány csúcsai felé tört kedves kollégáink, barátunk, Nagy Károly elvtárs. Küzdelmes és nehéz fiatalság után, alkotóképessége teljében távozott el tőlünk. Számítottunk rá mi is, a politikai gazdaságtan tanszék tanárai, dolgozói, akik 8 éven keresztül örömmel és meglepődéssel tapasztaltuk, hogy milyen nagy kedvvel, hozzáértéssel végzi a felhívó közgazdász nemzedék körében oktató-nevelő munkáját. Szerettük, megbecsültük őt, mint ahogy ő is szeretett és megbecsülte a mi kollektívánkat.

Valamikor, közel két évtizeddel ezelőtt úgy ment ki a Szovjetunióba, hogy a közgazdász oklevél megszerzése után ipari termelő üzemből fog dolgozni. Csakhamar kiderült azonban, hogy igazi munkaterülete az emberek közötti nevelőmunka. Eszméi szilárdasága, megalkuvást nem ismerő következetessége tudományos meggyőződéséből fakadt. Távoll állt mindenféle vakhittől, elfogultságtól, előítélletől és szélsőségtől, az önálló gondolkodást akadályozó dogmától.

Sohasem elégedett meg a pusztán teoretikus absztrakciókkal, hanem mindig lázasan kutatta az új tettelekből levonható gyakorlati következtetéseket is. Elsősorban a saját munkáját jellemezte a nagyfokú igényesség, de ugyanazt elvárta másoktól is.

Sokan „nehéz embernek” tartották Nagy Károlyt. Valójában ez a jelző csak dicséretére válik. Nem hitte magát csálhatatlannak, sohasem vezette presztizs-szempont, egyéni hiúság vagy éppen érdemtelen anyagi előnyök megszerzésének vágya. Nem keresett összeköttetéseket, a saját munkájával kívánt előrehaladni, társadalmunk szocialista értékeitében bízva. Lenézte a karrierizmust és helyezkedést. Nagyon bántotta mindenféle igazságtalanság, érzékenyen reagált ezekre, akár vele, akár másokkal fordult elő.

Úgy éreztük, sokkal szegényebbek lettünk távozásával. Alakja, mosolya, humora, sokoldalú, színes egyéniisége mindig hiányozni fog nekünk.”

A tanév ünnepélyes megnyitója

szepember 14-én, csütörtök délelőtt 10 órakor lesz az aulában. A nappali tagozat új hallgatóit szeptember 14-én reggel 9 órakor az érdekeltek dékánok, az alapszervi párttitkárok és a KISZ megbízottai fogadják. Az esti, levelező, valamint a mérnök-közgazdász tagozat I. évfolyamos hallgatóit a fenti időpontban az oktatási rektorhelyettes az I. előadóteremben fogadja.

Beiratkozás

Nappali tagozat I. évfolyam: szeptember 14-én 14-16 óráig. A II-IV. évfolyam: szeptember 15-én 9-12 óráig. Esti tagozat I. évfolyam: szeptember 14-én 12-16 óráig, II-IV. évfolyam: szeptember 15-én 14-17 óráig. Levelező tagozat I. évfolyam: szeptember 14-én 12-16 óráig. Mérnök-közgazdász tagozat I. évfolyam: szeptember 14-én 12-16 óráig; II. évfolyam (budapestiek): szeptember 15-én 14-17 óráig.

A levelező II-V. évfolyamos, valamint a vidéki II. éves mérnök-közgazdász hallgatók a dékáni hivatalok által kiküldött iratkozási lapot töltik ki, és beiratkozásuk annak visszaküldésével történik (szeptember 15-ig).

A tanév első tanítási napja:

a nappali tagozaton szeptember 18, az esti és levelező tagozaton szeptember 16-án lesz.

A félév utolsó tanítási napja: december 21.

Rektori szünet: november 6 és 8.

Osztöndíjfelvétel

Az I. évfolyam részére szeptember 15-én, a II-IV. évfolyam hallgatói részére szeptember 25-én.

Menza

A kollégiumban lakó hallgatók étkezési jegyét a menza-iroda adja ki a tanévnyitó ünnepély után. A nem kollégiumban lakó hallgatók szeptember 14-én — az ünnepély után — igényelhetik étkezési utalványukat a dékáni hivatalokban.

Utóvizsga-időszak

valamennyi tagozat hallgatói részére — kivéve a nappali, esti levelező tagozatok II. évfolyamát — szeptember 15-ig tart.

Találkozunk a Marx szobornál

A fenti mondat igen gyakran elhangzik egyetemünkön és szinte beidegzett randevúzó kifejezés, mint régebben „odakint” volt az, hogy „Találkozunk a Nemzetinél”. Mivel ez az aula legforgalmasabb pontja, sokan „véletlenül” is itt futnak össze. Képünkön a felvételizők tárgyalják az írásbeli vizsga izalmait, problémáit...

Amit az egyetem épületéről tudni illik

Minden hallgatónknál be-következett egyszer a pillanat, amikor először életében, talán éppen a felvételi vizsga reggelén, szorongva átlépte egyetemünk küszöbét. „Zord” tanintézményt várt, s helyette oszlopos, mozaikos, derűs színű előcsarnokot, kandeláberes márvány lépcsőházat, díszes aulát talált.

„Lám, ilyen egy egyetem!” — gondolta bizonyára, s magától értetődően vonult át az ívelt oszlopos keresztfolyosón és tűnt el egy méltóságos tornyos tornyos mögött.

Hát, nem egészen ez a helyzet. Az öreg kandeláberes, kőpárkányos és kapuk, ugyancsak csodálkoztak volna, ha azelőtt, mondjuk 80 évvel, valaki azt mondja nekik, hogy majd egykor diákok verik fel a folyosók csendjét. Hozzászóltak ugyanis, a keménygalléros, cvikkeres várné és sóhivatalnokokhoz — s ebből gondolkodásuk már világos, hogy épületünk ekkoriban, ha nem is

Közgazdaságtudományi Egyetem, mindenesetre, tekintélyes közgazdasági intézmény — helyesebben, intézmények — szállásadója volt: a vámhivatal, a pesti pénzügyigazgatóság, a központi szülzet igazgatóság és a bányarészek igazgatóságáé.

Építésének gondolata már az abszolútizmus idején — 1857-ben felvetődött. Ekkoriban még nem a mai helyére, hanem a jelenlegi Földművelésügyi Minisztérium telkére akarták építeni, Dunára néző homlokzattal. A terveket Ybl Miklós, a XIX. század legtermékenyebb és legművészebb eredményeket elérő, bár a kor eklektikus stílusstörkevéseitől szabadulni nem tudó építőművész — készítette el. A Vámház 1874-ben épült fel, s a Műegyetem felépítéséig arányosan tagolt tömegével uralkodott az alsó Dunasoron. Természetesen, felvetődik a kérdés, melyet szinte minden XIX. századi épülettel kapcsolatban fel lehet tenni: A történelmi stílusokból kölcsönzött elemek összehatása, mennyiben művészi, emeli-e a városképet?

A Vámház neoreneszánsz stílusban épült, tulajdonképpen Ybl Miklós első érett neoreneszánsz alkotása. Már messziről szembetűnik kiegyensúlyozott, arányos tömegelosztása, az ötös tagoltság, amely az épületet az azonos magasságú középső, északi és déli, valamint a két alacsonyabb összekötő pavilonra bontja. Az építész mellőzött minden kupolát és tornyot. Legfőbb erényei

egyben a reneszánsz erényei: a kiegyensúlyozott, szinte természetes harmónia, a tartózkodó méltóságjelenség, a mértéktartó díszítések. Az antik elemek jelenléte a monumentális oszlopos előcsarnokban érezhető leginkább, s ezt a hatást csak fokozza a mozaikberakásos padlózat.

Az épület 1944-45 telén leégett és részben beomlott. Az újjáépítés során — melyet a Középület Tervező Iroda hajtott végre, Halász Jenő műépítész irányításával — a feladat kétirányú volt: egyrészt helyreállítani a háborús károkat, másrészt ezt annak figyelembevételével csinálni, hogy az épület a Közgazdaságtudományi Egyetem céljaira építik újjá. Az eredeti beosztáshoz képest jelentős változásokat hajtottak végre, hiszen a régi nem felelt meg az egyetem céljainak. Melyek voltak a főbb változások?

Az egyetem számára mindenekelőtt előadótermet, aulát, tornatermet, zsinbongót, könyvtárat kellett létesíteni. Erre a belső udvarok átépítése látszott a legmegfelelőbbnek, a következő módon: a dunaparti és a Sóház utcai középső pavilon közé zárt díszudvar az első emeletig üvegfüdémrel látványos, déli végén került el-

helyezésre a színpad, a fennmaradó négyszögletből lett a mai aula. Az átépítés eme szakaszában az Ybl-díszítés lényegében sértetlen maradt, csupán a díszudvar régi, bensőséges hangulata szűnt meg a közbeiktatott földem miatt. Az aula hangulata és szépsége azonban megfelelő kárpótlás ezért a veszteségért. Az előadóterem közül az I. és a II. számú nagyelőadó, az északi összekötő — a III. és a IV. számú előadó, és a tornaterem pedig a déli összekötő szárnyak közti mellékudvarokba épült be.

Az aula mögötti zsinbongó és a ruhatár az árnyaktárból lett átalakítva. Az eredeti vékony földemtartó vasoszlopokat cementgyűrűkkel vették körül, s így nyerték a mai, fehér kőlapokkal borított pilérsorokat. Az eredeti sötét hátsó csigalépcső helyébe nagyméretű, klasszicizáló lépcsőház került, széles, emeleti előcsarnokkal, melyeket az átépítés során képeztek ki a helyükön lévő szobákból és folyosórészekből. Biztosították azonkívül az egyes pavilonok közötti közlekedést, ami a múltban — tekintettel arra, hogy az épület több hivatalnak adott szállást — hiányzott.

Hogy az átalakítás jól sikerült-e? Ennek eldöntését hallgatóinkra, látogatóinkra bízuk.

Abban a szerencsében volt részem, hogy amikor idén nyáron végre a Szovjetunióval is megindult a nyári üzemi gyakorlaton résztvevő hallgatók cseréje, negyvenedmagammal bekerülhettem az első „eresztésbe”. Két húsz fős csoport utazott az idén Moszkvába, testvérintézményeinkhez; én a második turnussal utaztam, amely a Plehanov Főiskola vendégszeretét élvezte közel három hétig.

1. Érkezéstől elutazásig

Ez a vendégszeretet persze csak mondatszerkesztési fogásnak tűnhetett az előbb, pedig nem az volt. A Szovjetunióban lassan leszokik az ember arról, hogy a „magyaros vendégszeretet” kategóriát használja.

Pedig nekünk nem volt szerencsénk. Moszkvába is, Leningrádba is egy nappal előbb érkezünk, mint ahogy vártak. Moszkvában ez nem okozott különösebb problémát, hiszen délben érkezünk a Kijevi pályaudvarra. Az úttörőzenekar tévedésből zendített rá, amikor leszállunk a vonatról: ők ugyanis nem minket vártak, hanem egy csehszlovák ifjúsági küldöttséget, amelynek alig fél órával később az ugyanarra a vágányra befutó prágai vonattal kellett érkeznie. Minket senki sem várt. Néhány perces várakozás után feltárcsáztuk a főiskolát. Szerencsénkre a fogadóbizottság éppen együtt volt: a másnapi fogadtatás részleteit rögzítették. Nagy volt a meglepetésük, amikor megtudták, hogy már ott vagyunk. Azóta sem derült ki, hogy hol történt a félreértés. Hogy hogyan sikerült a virágokon kívül még két mikrobuszt is előteremteniük egy fél óra alatt — ez az ő titkuk. Az viszont tény, hogy egy óra múlva valamennyien a szobánkban voltunk a diákszállóban. (Három-ágyas szobákban. Utazás előtt ijesztgettek bennünket, hogy a Lomonoszov egyetem csodadiákszállóit Moszkva többi főiskoláján olyan kollégiumok „egyenlítik ki”, amelyekhez képest a Makarenko úti kollégium úri hotel — nos, mi ezt nem tapasztaltuk. Emeletes ágyat mindenesetre se Moszkvában, se Leningrádban nem láttunk.)

Moszkvában, mint mondtam, a korai érkezés nem okozott különösebb problémát, hiszen vendéglátóink otthon voltak. Leningrádi kirándulásunkon már más volt a helyzet, hiszen itt duplán vendégek voltunk, az Engels Kereskedelmi Főiskolán. Emellett ide nem délben érkezünk, hanem éjjel 11-kor. A Főiskola címe megvolt, viszont győrsen oda is találtunk — metróról és gyalog, mert taxit a Szovjetunióban sem könnyebb kapni, mint nálunk. (Bár rengeteg van belőle, nagyon olcsó, és ezért lényegében mindenki igénybe veszi, nemcsak a jobb anyagi helyzetűek. Más szóval: a taxi nem luxus, s igénybevételét anyagi szempontok általában nem korlátozzák.) Az Engels Főiskola diákszállói azonban nem mellette vannak. Közben éjjel 1 óra lett, így mégis taxit kellett szerezni ahhoz, hogy a társaság eljusson az egyik kollégiumba. Itt nem számítottak ránk, s kiderült: egy másik kollégiumban, másnaptól van csak szállásunk. A csoport a Krásznij ugodokban (Vörös sarok, magyarul klubhelyiség) telepedett le. Néme-lyek kártyázással, mások az összetolt székeken alvással

ütötték agyon az időt. Közben néhány, ébren levő diák megpróbált türes helyeket keríteni. Őt lánynak és három fiúnak találtak is helyet. A srác, akinek a szobájában két türes ágy volt, végül gondolt egyet, és úgy döntött: ő majd egész éjszaka tanul, így a saját ágját is odaadta egyikünknek. Másnap reggel nem volt hajlandó elárulni a nevét, és hálálkodásunkra csak ennyit mondott: hiszen ez természetes: vendégek vagyunk.

Kedves vendég voltunkhoz még az is hozzátartozik, hogy amikor szoba kerültek a különböző adminisztratív köztöltészek, s azt mondtuk: külföldiek vagyunk, ezt mindig kicsit értetlenül hallgatták. Igaz, külföldiek — mondták —, de tulajdonképpen mégsem, hiszen baráti országból jöttetek.

Ide kívánczik egy jellemző élményem egy moszkvai gyorsbűféből. Ismeretes, hogy a Szovjetunióban sok problémát okoz még az alkoholisták. A nehéz út, az úttörés megannyi buktatója túl sok egyéni sorsot tört derékba, s bizony sok még Moszkvában, Leningrádban a részeg.

A kérdéses „találkozó” a Dzerzsinszkaja téren, a moszkvai városközpont egyik legforgalmasabb önkiszolgáló büféjében zajlott. Miközben a pultrán eszem, egy nem is kis sé italos fiatalember elegyedek velem szobá. Azzal próbáltam — veszemre — elhárítani, hogy jeleztem: nem értem, külföldi vagyok. Józsnabb társa igyekezett elvinni a derék embert, de ezek után eredménytelenül. (A szovjet emberek persze nem örülnek az alkoholizmusnak, s különösen a külföldiek előtt szégyellik. Ha észreveszik, hogy külföldiek vagyunk, igyekeznek mielőbb eltüntetni a részegét, vagy ha ez — például a metróról — nem lehetséges, legálább lelket verni az elázott emberbe, sokszor ismeretlen emberek is.) A részeg ugyan-ízen azután szenvedélyesen érdeklődni kezdett, hogy milyen országból jöttem. Lengyei? Cseh? Én ugyan mondtam, hogy vengr vagyok, de ezt képtelen volt megérteni. Végülis lemondott arról, hogy megtudja, honnan jöttem, de feltétlenül szükségesnek tartotta közölni: ő orosz, és az oroszok velünk nagyon jó barátságban vannak. Addig nem tágitott, amíg meg nem szoríthatta a kezem, majd megnyugtatóan: egyik nyugodtan, druzsba, druzsba.

Érthetetlen, miért, de bennünket, magyarokat különösen szeretnek. Amikor Zagorszkában (a pravoszláv Esztergomban) ebédeltünk, a mellettünk ülő ember észrevette, hogy külföldiek vagyunk. Érdeklődve kérdezte: Demokratikus Németország? Amikor mondtuk: Vengrija, szélesen elmosolyodott, és lelkesedve mondta, hogy nagyon jó barátok vagyunk.

— bauer —

(Folytatjuk)

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Megjelenik kéthetenként, a tanulmányi időszak alatt

Felolós szerkesztő: Fakien Pál

Szerkesztő: Budapest, IX. Dimitrov ter 8. III. 381

Kiadja a Hirtlapkiadó Vállalat

Készül a Szikra Lapnyomdában

Mint az már széles olvasótáborunk előtt ismeretes, hamarosan megkezdjük munkáját az egyetemi Szövegértéstudományi Tanszék. Ezzel lehetővé válik, hogy számos, mostanáig szétziláltan tevékenykedő szakemberünk végre közösen adhatja át tapasztalatait a tudásra oly szomjas ifjúságnak.

Minden kommentárnál jobban bemutatja a Tanszék munkáját a készülő jegyzet egyik fejezete.

IV. A szemináriumi viselkedés főbb szabályai

1. A szeminárium az a hely, ahol a hallgatóknak (l. o.) viselkedésével olyan érzést kell oktatójában (l. o.) kelteni, miszerint ő a tananyag esedékes részét elsajátította.

(Egyes szerzők szerint a fenti megnevezés „vica versa”, az oktatónak is érvényes. E kérdésről e fejezet keretében nem foglalkozunk.)

A továbbiakban kritikai elemzés tárgyává tesszük néhány, a diákság körében elterjedt módszert, amelyek többé-kevésbé sikeresen megvalósítják az előzőekben definiált célokat.

PRIMITÍV (FEUDÁL-MAZUCHISTA) MÓDSZEREK

a) Mentegetőzések lógás

Lényege, hogy a szemináriumról való hiányzás után (kiemelés tőlem! — szerk.) felkeressük az oktatót és hiányzásunkat a megfelelő eszközök (papírok) segítségével indokoljuk, miközben ügyesen az anyag általunk ismert részére irányítjuk a beszélgetést. Itt sokan élnek azzal, hogy nem kellően megalapozott feltételezéssel, miszerint az oktató mindig siet, ergo néhány perc alatt sikerül benne olyan benyomást keltenünk, mintha ismernénk az anyagot. Egyrésztől azonban kimutatható, hogy az oktató csak látszólag siet. Másrésztől az oktató rendszerint elfelejti azt, hogy találkozott velünk, viszont feljegyzéseiben hiányzóként

szerepelünk, ami nem kiondottan előny. Ez többszöri ismétlődés után általában beszámolóval eredményez, ami a nyilvánvaló kudarcot jelenti.

b) Lapuló-bólogató módszer (Die Schlafmethode)

A módszer (melynek bírálatát már a múlt század végén Hans-Jürgen Blöf elvégezte) hívei szerint az a legeredményesebb, ha csendben elhelyezkedünk a szemináriumi terem hátsó padjaiban és ott várakozó álláspontra helyezkedve bólogatunk a többi hozzászóló és különösen a szemináriumvezető közvetetése alatt.

A módszer több alapvető hiányossággal bír:

— Sokan akkor is bólogatnak, amikor a hozzászóló dörögletet mond, illetőleg vitatkozik a szemináriumvezetővel.

— Ha nincs hozzászóló, nincs mire bólogatni.

— Ebben a helyzetben könnyen felszólíthatnak bennünket, és akkor nem azt mondhatjuk el, amit esetleg tudunk, hanem azt, amit kérdezők tőlünk.

E kettő általában nem esik egybe.

c) A szünet utáni első hozzászóló módszere

E módszer lényege az, hogy a szünetben elolvassuk az anyag azon részét, amely véleményünk szerint a következőkben terítékre kerül és a becsületesen után azonnal jelentkezünk.

A módszer hátránya (nem

beszélve a szünet elfecsérléséről) elsősorban az, hogy a szemináriumvezető teljesen váratlanul előveszi kedvenc vesszőparipáját, és a várt anyag rész helyett erről kezd beszélni. Ezért feltétlenül ismernünk kell az illető teljes jellemvilágát és családi stb. vonatkozásait. A legfőbb baj azonban az, hogy többen is jelentkezhetnek, és mire ránk kerül a sor, ők már elmondták azt, amit mi elolvastunk.

d) Dettó-szisztéma

Ennek követői rendszerint igen nagy szókincs birtokában levő emberek. Más szavakkal ugyan, de teljes pontossággal megismélik a csoportos (esetleg szemináriumvezető) álláspontját. Az eljárást egyesek igen nagy tökéletességgel alkalmazzák, ám nem tudják kiküszöbölni alapvető gyengéjét, t. i. azt, hogy igen könnyen leleplezhető.

A jó bevezetés ilyenkor az, ha az előző felszólalás megismétlését a következő módon kezdjük: „Szemben az előző felszólaló azon állításával” (itt következik az ismétlés)... A végén elfelejtjük, hogy mivel akartunk vitatkozni.

Véleményünk szerint sokkal hatásosabbak az alábbi módszerek:

A legelső hozzászólás koncepciója

Ezen eljárás hívei abból a tapasztalati tényből indulnak ki, miszerint kezdetben senki sem mer hozzászólni. Ezért az, aki megtöri a kínos csendet, kivívja az oktató szimpátiáját. Más oldalról viszont az első hozzászóló mindent elmondhat, amit tud. Ha később szóval hozzá, ezt már nem biztos, hogy megteheti.

Több kutató véleménye szerint e módszerhez elegendő a tananyag első oldalait tanulmányozni, hiszen az oktatók túlnyomó többsége „hagyjon

a többieknek is valamit!” kiáltással ugyanis belefotja az illetőbe a szót. A módszer továbbfejlesztett változata az, amikor a felszólalás után valamilyen lényegtelen indokkal (haláleset, házasság, etcetera...) eltávozunk.

Vitatkozó-kétkedő módszer

A jelenleg ismert egyik legkorszerűbb eljárás. Nem igényli az anyag ismeretét, csupán némi figyelmet a többi hozzászólás iránt. A módszer alkalmazók megvárják (!) míg a többiek ismertetik az anyagot — esetleg ennek egy részét — majd ők is előadják az anyaggal kapcsolatos kétségeiket, problémáikat, megfogóztatást, hogy eközben azt a látszatot keltik, mintha széles olvasottsággal rendelkezének az adott kérdésben. Lássunk egy példát:

„Az előző hozzászólással nem értek egyet. Már Marx is megmondta valahol, ha jól emlékszem az Értéktöbblet-elméletben, bár lehet, hogy a Kapital 1857-es kizírataiban, hogy...”

A módszer szinte teljesen biztos, hiszen — nem valószínű, hogy az oktató olvasta az adott művet;

— ha olvasta, akkor nem fog emlékezni az állítólagos idézetre, ám ezt soha nem fogja bevallani;

— szerencsére a klasszikusok olyan sok dologról írtak műveikben, hogy nagy a valószínűsége annak, hogy helyesen idézzük.

Saját elmélet módszere

Az előzőnek művészi változata. A lényege az, hogy a szeminárium témájával kapcsolatban saját elméletet konstruálunk. Nem kell félni attól, hogy zagyvaságot mondunk, hiszen mindenki csak tisztelni fog bennünket önálló gondolkodásunkért.

(Megjegyzendő, hogy elvétve találkozhatunk más eljárásokkal is. Egyes kutatók találkoztak már az ún. „rendszeres készülés” híveivel, ám ezek száma és jelentősége olyan elenyésző, hogy feleslegesnek tartjuk módszerük ismertetését.)

— ki —

Munkaerőgazdálkodás

— b —

(ÁL)TUDOMÁNYOS MELLÉKLETÜNK

Akar könnyen és gyorsan széleslátókörű, haladó gazdasági vezető lenni?

Ne habozzék, váljék szakemberré az automatikus számológépek révén: csak semmi félelem, nem kell fáradsztania magát az analízis és a programozás részletkérdéseinek tanulmányozásával, sem adatelőkészítéssel és más hasonló, jelentéktelen dolgokkal. A mi bevált eljárásunk a legrovidebb úton vezet célhoz. Ennek az eljárásnak öt fokozatával ismertetjük meg Önt tanfolyamunk során. A siker biztosítva! Köszönőlevelek ezrei!

1. Tanulmányok

Az első feladat a következő: Vágja be a terminológiát. Tankönyvként néhány katalógust, esetleg egy-két népszerű cikket ajánlunk. Aki nek lehetősége van végigülni magasabb szintű értekezleteket, az a szakkifejezéseket halál után, sőt hypnopedikus módszerrel is elsajátíthatja. A hallás utáni módszer előnye, hogy a terminológiával együtt mindjárt magába szívja a frazeológiát is, ami egyébként kezdőknél nehézségeket szokott okozni.

Ezek után tanulja meg a szakkifejezéseket gyorsan kimondani. Gyakorló társalgás során főleg az idegen szakkifejezéseket részesítse előnyben: például *harabör, softvör, enlajn, offlajn* (a két utóbbi nem függ össze a teniszjátékkal), *riöltájm*, stb.

Ha a terminológiát helyes mondatfűzésben alkalmazza, akkor jelentésének megtanulásával már nem kell fáradoznia. Ne feledkezzék meg arról sem, hogy külföldi számítógépek nevével, dobálódzék. Nyilatkozzék ezekről hozzávetőlegesen, de bizonyos szakmai kritikával, bizonyos elismeréssel, finom szkepticizmussal. Példa: „Az a Higway 523-as egész csinos masina, sajnos, a ferritje csak 10 kilo. Na, és a softvörje...” (jelentőségeltjes hallgatás).

Tudatosítsa mindenki, hogy ismeri a világtérmetel kulisszatitkait. El kell ejtenie például egy olyan megégyzést, hogy nem maradtak rejtve ön előtt a francia Compagnie de Pompes Funebres Automatiques cég DELTA 303-as számítógépének beállításával kapcsolatos nehézségek. Aki úgy érzi, hogy ez már könnyedén megy, még egy lépést tehet, Magasabb szintű társalgásban, ahol nincsenek alacsonyabb rendű tevékenységek, például programozással foglalkozó munkatársak, dicséretileg lehet megemlékezni az új, perifériális orientációjú SIDOL 65 programozási nyelvről (Side Oriented Language), amely kompakt szemantikájú. Senki sem meri bevallani, hogy nem ismer ilyent, és az ön híre tovább növekszik.

2. Fogalmazás

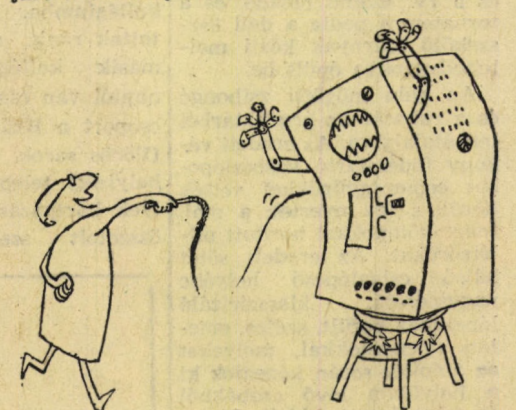
Tanulmányai első szakaszának elvégzése után fogjon bele azonnal egy, a lehető leg-

perspektivikusabb tanulmány írásába, amely az 1980-as, illetőleg későbbi évtizedekre szól. (Vigyázat! Az 1967-es feladatokról megemlékezni veszélyes!) Két változatra van lehetőség:

a) tömör, b) terjedelmes tanulmányra.

a) tömör tanulmány látszólag könnyebb. Fennáll azonban az a veszély, hogy akad valaki, aki az egészet végigolvassa. Ezért a tömörséget megfelelő mértékű homályossággal kell kompenzálnia.

Képesse el az olvasót a tervezett nagyvonalúsága, és használjon ismert szakkifejezéseket, de szokatlan kombinációkban. Például: „Vertikálisan integrált, parciálisan szochasztikus adatfeldolgozással megkerülhetjük a logaritmikusan programozás ismert problémáit”... Nagyon hatásos a mellékletben szereplő millió: „egtakarítását kimutató számítás, amelyben a megtakarítás csupán az ön nyugdíjaztatása utáni harmadik évben fog majd jelentkezni. Az ezt megelőző időszakot ezzel szemben ajánlatos jelentős költségekkel járó tanulmányozási időszakként jellemezni.

b) A terjedelmes tanulmány ugyan több gépeléssel jár, de végül is időmegtakarítás, ezért előnyös. A munkának azonban nem szabad 300 oldalnál rövidebbnek lennie. Különös figyelmet fordítsunk az első és utolsó oldalra, mert azt valószínűleg elolvassák. Az első oldal esetében követendő az előbbi tanulmányformátumra vonatkozó megjegyzéseink, azzal

a kiegészítéssel, hogy egykezzünk az olvasót meggyőzni arról, hogy a továbbiakat úgysem fogja megérteni. Az első és utolsó oldal közötti szöveg tulajdonképpen tetszőleges lehet. Stílszerű azonban itt mégis az automatizálás történetével és néhány számítógép fő részeinek leírásával foglalkozni.

Mindkét változat egyaránt igényes a kiegészítő ábrák és a külalak szempontjából. A tanulmányt mindenestre különböző terjedelmű összekötő vonalakkal és nyilakkal ellátott ábrákkal kell kísérni, amelyek bizonyos szimbólumot illusztrálnak. Az egyik dolgozaton például sikeresen alkalmazták a königgrázi csata és a Habsburgok családfájának sematikus rajzát. Különös figyelmet érdemel a mű külalakja is: a sokszorosítás legyen gondos, a kötés reprezentatív. A műanyag fedőlap a modern szemléletet és a múlt hibáival való teljes leszámolást sejtet, míg teljes vászonkötés komoly, a hagyományokat is figyelembe vevő alkotást ígér.

3. Propaganda

Ebben a szakaszban — miután megfelelő pozícióban levő protektorot szerzett, aki az Ön törekvéseit támogatja ellenfeleivel szemben —, fel kell keltenie a nagy nyilvánosság érdeklődését, és ennek során érzékeltetni kell, hogy az ezzel a területtel foglalkozó eddigi munkák csupán gyatra próbálkozások voltak. A fejlődés az Ön nevével kezdődik. Használja gyakran az „első” szót és a „leg” képzőt. A nyilvánosság előtt beszéljen egyszerűen, feltétlenül hagyja el a „vertikális integrált” stb. kifejezéseket, ehelyett inkább közöljön közérthető adatokat például arról, hogy hány műveletet végez el egy számítógép egy nap alatt, foglaljon állást (teljesen mindegy, hogy milyet) abban a kérdésben, hogy építhetők-e gondolkodó gépek, rukkoljon elő a kibernetikus egérrel. Mindezt „a laikus megdöbben, a szakember csodálkozik” jelszó jegyében kell megszerveznie.

4. Utazás

Kezdődik az automatikus számítógép kiválasztásával. Ebben a fázisban ne bajlódjék valamiféle feladat, még kevésbé programozás előkészítésével. Mindenekelőtt lépjen kapcsolatba a lehető legnagyobb számú kapitalista gyártócéggel. A kapcsolat felvétele közvetlenül történjen. Elvből kerülje a kereskedelmi vállalatot. Meghívására a külföldi cégek képviselői jó üzlet reményében szívesen eljönnek. A meghívott szállítók ugyan egyhangúlag kijelentik, hogy gépeiket már 1968-ig bezárólag eladták, de hajlandók egy „egészen rendkívüli” kivételt tenni, és hajlandók azonnali szállításra. Rendezzen valami olyasfélét, ami

„symposium”-nak nevezhető, és ezt esti kiruccanásokkal kösse egybe. Az italok mennyisége és minősége feleljen meg a számítógépek fontosságának.

A számítógép kiválasztásakor figyelmét olyan gépre irányítsa, amelyen még hazájában nem üzemel. Ezzel egyrészt gyarapíthatja műszaki ismereteit, másrészt elhárítja annak kockázatát, hogy belföldön akarják kiképezni. Mivel nem akar zsákbecskét vásárolni, tegyen néhány tanulmányt a külföldi gyártócégekhez. Az utazását simán engedélyezni fogják, mert költségeit a cég megtéríti, csak később inkasszálja sokszorososan, beszámítva a gép árába. A típus kiválasztását rugalmasan kell a gyártó cég telephelyéhez illeszteni. Összességben a francia gyártmányú gépeket részesítse előnyben, nyáron megtekinthet angol gépeket is.

Minden utazásra tervezzen be legalább négy személyt a következő sorrendben: 1. javaslattevő, 2. az illető ország nyelvén beszélő, 3. a gépeket valamelyest ismerő, 4. tetszőleges személy. Az utóbbi személyt tervszerűen, az előre látható takarékosági intézkedések áldozataként kell felvennie. További takarékosági akciók esetén húzza ki a 3. személyt. A 2. személyért már harcoljon, mert szüksége lesz rá a vámnál, a hivatalos formásoknál, szállodai ügyek intézésénél, bevásárlásnál stb.

Az útról beszámolókat kell írnia. Erre a célra gyűjtsön útközben prospektusokat. Jó alapot nyújtanak más utazók régebbi jelentései is.

5. Visszavonulás

Nem sikerül a számítógép beszerzése és behozatala? Semmi elkeseredés! Az ismereteket már senki sem fogja tudni elvenni öntől, és a negyedik szakaszt egy idő után újra megisméltetheti.

Ellenkező esetben azonnal kezdje meg a záró, visszavonulási szakaszt, és változtasson állást. Ha különösen óvatossá akar lenni, akkor még távozása előtt programoztasson valami kis feladatot (például öröknaptár, mikor lesz 1999-ben húsvét, mágius négyzet stb.), hogy az első három évben legyen mit bemutatnia a számológépen csoportos látogatások és ellenőrzések alkalmával.

Ha ezután utódjának sikerülne a számítógépet üzembe helyeznie, az nyilvánvalóan az ön érdeme. Az ellenkező eset viszont az ön nélkülözhetetlenségét bizonyítja.

Új szálláshelyen ismét elkezdheti az automatizálás előkészítését azonos módszerekkel, más helyen. de magasabb fizetési besorolásban és az első tanulmányozási szakasz kihasználásával. Hiszen Ön már tapasztalt ember!

Vlasztisil Fortán

okleveles szerző

(Megjelent a „Hospodarské Noviny”-ben.)